

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

XIIe KAMER

A R R E S T

**nr. 222.517 van 14 februari 2013
in de zaak A. 207.397/XII-7185**

**GEMEENTERAADSVERKIEZING VAN 14 OKTOBER 2012 TE
MIDDELKERKE**

In zake:

1. Jean Marie DEDECKER
2. Rosalie VERLINDE
3. Tom DEDECKER
4. Henk DIERENDONCK
5. Lieve LANDUYT
6. Chris NIVILLE
7. Wim LANDUYT
8. Diego DEMARCKE
9. Dirk DE POORTERE

bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Bart Bronders
kantoor houdend te 8400 Oostende
Archimedesstraat 7
bij wie woonplaats wordt gekozen

Belanghebbende partijen:

1. Dirk GILLIAERT
2. Liliane DEWULF

bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Geert Ampe
kantoor houdend te 8400 Oostende
Kerkstraat 38
bij wie woonplaats wordt gekozen

3. Janna ROMMEL-OPSTAELE
4. Michel LANDUYT
5. Bart VANDEKERCKHOVE

bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Patrick Arnou
kantoor houdend te 8210 Zedelgem
Lievensstraat 12
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Met een verzoekschrift, ingediend op 20 december 2012, stellen Jean Marie Dedecker, Rosalie Verlinde, Tom Dedecker, Henk Dierendonck, Lieve Landuyt, Chris Niville, Wim Landuyt, Diego Demarcke en Dirk De Poortere beroep in tegen de beslissing van 14 december 2012 van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen in de provincie West-Vlaanderen waarbij hun bezwaar tegen de gemeenteraadsverkiezing van 14 oktober 2012 te Middelkerke wordt verworpen.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De belanghebbende partijen hebben een memorie van antwoord ingediend.

Eerste auditeur-afdelingshoofd Rudi Van Der Gucht heeft een verslag opgesteld.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 5 februari 2013.

Staatsraad Johan Lust heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Bart Bronders, die verschijnt voor verzoekers en advocaten Geert Ampe en Patrick Arnou, die verschijnen voor de belanghebbende partijen, zijn gehoord.

Eerste auditeur-afdelingshoofd Rudi Van Der Gucht heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3. Er nemen aan de gemeenteraadsverkiezing van 14 oktober 2012 te Middelkerke zes lijsten deel, waarvan de stemcijfers en het aantal behaalde zetels door het gemeentelijk hoofdstembureau als volgt worden vastgesteld:

Lijst	Stemcijfer	Aantal zetels
Lijst nr. 1 VLD	4270	9
Lijst nr. 2 NVA	1686	2
Lijst nr. 3 Vlaams Belang	437	0
Lijst nr. 5 Lijst Dedeker	3445	7
Lijst nr. 7 CD&V	2604	5
Lijst nr. 8 Progressief Kartel	1366	2

Verzoekers zijn allen kandidaten op lijst nr. 5. De eerste zeven verzoekers zijn verkozen als gemeenteraadslid; achtste en negende verzoeker zijn verkozen tot eerste, respectievelijk tweede opvolger. Zij dienen op 9 november 2012 bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen in de provincie West-Vlaanderen een bezwaar in tegen de gemeenteraadsverkiezing.

In dit bezwaarschrift concluderen verzoekers uit een aantal onregelmatigheden in stembureau 4 tot de mogelijkheid dat er een aantal stemmen “op een ongeldige wijze zijn bijgevoegd”. Meer bepaald kunnen stemmen zijn bijgevoegd “die in feite niet werden uitgebracht, maar in plaats van niet opgekomen kiezers, zonder geldige volmacht met bedrieglijk opzet in hun plaats zijn uitgebracht”. De kwestieuze onregelmatigheden betreffen:

- “het in aanmerking nemen van niet op een op voorhand bepaalde plaats gestempelde stembiljetten”,
- “het niet voorafgaand verzegelen van de niet-gebruikte stembiljetten [...] vooraleer de stembussen te openen”,
- “het overschrijven (aanpassen) van voordien genoteerde uit de kiesverrichtingen bekomen resultaten”, en
- “het wegzenden buiten het stemlokaal van drie bijzitters bij de eindverrichtingen”.

Op 29 november 2012 hoort de Raad voor Verkiezingsbetwistingen de leden van het stembureau 4. Eveneens die dag gaat de raad over tot de ambtshalve hertelling van het aantal niet-gebruikte stembiljetten van stembureau 4.

In een “memorie na getuigenverhoor”, door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen als een pleitnota beschouwd en “ten titel van informatie aan het dossier toegevoegd”, opperen verzoekers dat ook “niet kan worden uitgesloten dat er geen manipulatie is gebeurd van de uitgebrachte stemmen, door uitgebrachte stemmen ongeldig te maken, dan wel door blanco uitgebrachte stemmen alsnog in te vullen (en bijkomende stemmen uit te brengen)”. Volgens hen is bedrieglijke manipulatie of fraude des te minder uit te sluiten “in het licht van de niet-verantwoorde en niet uit te leggen tijdspanne tussen het vertrekken van de bijzitters, vooraleer de recipiënten van de niet-gebruikte en gebruikte stemmen waren verzegeld, en de afgifte van de stembussen bij het telbureau”.

De Raad voor Verkiezingsbetwistingen verwerpt het bezwaar bij beslissing van 14 december 2012.

IV. Ontvankelijkheid

4. Sommige belanghebbende partijen werpen in hun memorie van antwoord op dat het verzoekschrift geen aanduiding van de middelen bevat, doordat niet is aangegeven hoe de bestreden beslissing zou strijden met een concreet aangeduid wettelijk of reglementair voorschrift of met een algemeen rechtsbeginsel. Zij achten het beroep onontvankelijk.

5. De vermeldingen van het verzoekschrift geven genoegzaam te kennen dat het een “Verzoekschrift tot hoger beroep *ex art. 216* Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet” betreft en dat het meer bepaald de ongeldigverklaring van de gemeenteraadsverkiezing te Middelkerke beoogt.

Overeenkomstig genoemd artikel 216 vermag de Raad van State de verkiezing ongeldig te verklaren “op grond van onregelmatigheden die de zetelverdeling tussen de verschillende lijsten kunnen beïnvloeden”.

Verzoekers maken in hun verzoekschrift voldoende duidelijk op grond van welke onregelmatigheden zij de ongeldigverklaring vragen. De voormelde belanghebbende partijen hebben zich in hun memorie van antwoord overigens uitvoerig met betrekking tot die onregelmatigheden verdedigd.

De exceptie wordt verworpen.

V. Onderzoek ten gronde

Standpunt van verzoekers

6. In hun verzoekschrift bij de Raad van State brengen verzoekers volgende onregelmatigheden ter sprake:

- “in de bussen gevonden niet-gestempelde stembrieven [werden] op instructie van de Voorzitter, na de sluiting van het stembureau alsnog [...] afgestempeld”;
- “de niet-gebruikte stembiljetten [werden] niet verzegeld alvorens de 4 bijzitters het stemlokaal hadden verlaten”;
- “De 4 bijzitters hebben het stemlokaal verlaten voor het einde van de verrichtingen”;
- “De bijzitters hebben het proces-verbaal ondertekend [...] zonder eigenlijke controle wat juist werd getekend.”

Hieruit, en uit “een niet te verklaren tijdsverloop [...] tussen het vertrekken van de bijzitters, het vertrekken van de voorzitter en de secretaris voor het overbrengen van de recipiënten met stembiljetten, en de ontvangst van deze door de voorzitter van het betrokken telbureau”, besluiten verzoekers dat “gedurende de periode vanaf het verlaten door de bijzitters van het stembureau tot aan de overhandiging van de stemmen aan de voorzitter van het telbureau meer dan 22 stemmen kunnen worden en werden gemanipuleerd”. Meer bepaald menen verzoekers:

“dat het hoegenaamd niet kan worden uitgesloten dat er geen frauduleuze manipulatie is gebeurd van de uitgebrachte stemmen, door uitgebrachte stemmen ongeldig te maken, dan wel door blanco uitgebrachte stemmen alsnog in te vullen (en bijkomende stemmen uit te brengen). Het is evenmin

uitgesloten dat er geen niet-uitgebrachte stemmen, alsnog werden gebruikt om deze te gebruiken in plaats van niet-opgekomen kiezers.”

Beoordeling

7.1. In hun initiële bezwaarschrift bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen klaagden verzoekers wezenlijk over een mogelijke fraude doordat bij de regelmatig uitgebrachte stemmen ook andere konden zijn gevoegd.

Dit moest dan blijkbaar gebeurd zijn, eensdeels, door vóór de stembusgang stembiljetten in de stembus te stoppen en ze na afloop af te stempelen en alsnog bij de regelmatig uitgebrachte stemmen te rekenen en, anderdeels, door na de stembusgang niet-gebruikte stembiljetten in te vullen en aan de reguliere stemmen toe te voegen, na eerst de bijzitters te hebben weggestuurd.

7.2. In de bestreden beslissing wordt uit de verklaringen van de leden van het stembureau afgeleid dat de stembussen voorafgaand aan de stembusgang werden gecontroleerd en dat er zich niets in bevond, dus ook geen stembiljetten. Voorts wordt erin vastgesteld dat niet de minste verklaring wordt gegeven "voor hoe de onafgestempelde biljetten gedurende de stembusgang (op bedrieglijke wijze) in de stembussen zouden verzeild zijn". Bijgevolg wordt aangenomen "dat de (enkele) onafgestempelde biljetten per vergissing aan regelmatig opgekomen kiezers werden meegegeven" en als geldig moeten worden beschouwd.

Wat het mogelijke misbruik van niet-gebruikte stembiljetten na de stembusgang betreft, blijkt volgens de eerste rechter uit het geheel van de door de getuigen afgelegde verklaringen "duidelijk dat de bijzitters van stembureau nr. 4 door de voorzitter van dat bureau geenszins verplicht werden om het stembureau te verlaten". Tevens, en bovenal, stelt de eerste rechter vast:

“dat de stemmen, ook de ongebruikte, werden geteld voorafgaand aan het vertrek van de bijzitters, dat hierop de resultaten van de telling werden ingevuld op het proces-verbaal, dat dit proces-verbaal geen sporen van fraude in de vorm van overschrijvingen, doorhalingen en dergelijke meer

vertoont, dat het aantal geleverde stembiljetten overeenstemt met het aantal uitgebrachte stemmen (zoals geteld door de bijzitters vóór hun vertrek en vastgesteld op de aanstippingslijsten) plus het teruggenomen biljet, het modelbiljet en de ongebruikte biljetten (geteld door de bijzitters vóór hun vertrek [en ambtshalve nageteld door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen]), en dat niet in redelijkheid kan worden ingezien waar andere dan de geleverde 789 biljetten zouden vandaan zijn gekomen.”

8. Een en ander wordt door verzoekers in hun verzoekschrift bij de Raad van State niet tegengesproken.

De Raad van State ziet daar zelf evenmin enige reden toe. Er is geen aanwijzing voor frauduleuze toevoeging van stembiljetten aan de stembussen vóór of tijdens de stembusgang, noch voor het wederrechtelijk invullen van niet-gebruikte stembiljetten ná de stembusgang. Het initiële bezwaar van verzoekers is terecht verworpen.

9.1. Nog tijdens het proces voor de eerste rechter, maar buiten de termijn bedoeld in artikel 208 van het lokaal en provinciaal kiesdecreet voor het indienen van het bezwaar, hebben verzoekers aan hun bezwaar een geheel nieuwe wending gegeven: mogelijk heeft er, volgens hen, tussen het (ongedwongen) vertrek van de bijzitters en de afgifte van de stembussen aan het telbureau een manipulatie plaatsgehad van de uitgebrachte stemmen, eensdeels, door stemmen ongeldig te maken en, anderdeels, door blanco stemmen alsnog in te vullen.

9.2. Ook dat bezwaar is door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen verworpen. Hij wijst er in de eerste plaats op dat vaststaat dat de voorzitter de bijzitters niet heeft weggestuurd, waarmee het cruciale element in de redenering van verzoekers – de intentie tot fraude in hoofde van de voorzitter en secretaris van het stembureau – ontkracht is geworden. Voorts bestaat er volgens de Raad voor Verkiezingsbetwistingen geen twijfel over dat de bijzitters niet vóór 13.30 uur vertrokken zijn, zodat de fraude zich zou moeten hebben voorgedaan in een tijdspanne van een half uur tot drie kwartier. Ten slotte is er geen reden om te betwijfelen dat de voorzitter en secretaris daarna hebben voort gewerkt om alles in te pakken en om te overlopen of alle vereiste handelingen waren gesteld,

waarna onmiddellijk naar het vlakbij gelegen telbureau is gegaan. Onder andere immers, aldus de Raad voor Verkiezingsbetwistingen:

“blijkt uit de verklaring van meerdere leden van het telbureau G4 (dat 's namiddags gevestigd was in het lokaal van het stembureau nr. 4), die buiten het stemlokaal aanwezig waren in afwachting van de installatie van hun bureau, dat niets abnormaal werd vastgesteld in het gedrag van de twee dames [...]. Blijkens deze verklaringen was het voor eenieder die zich aan het stembureau bevond mogelijk om in het lokaal, waar de twee berokkenen bezig waren met de afsluitende verrichtingen, binnen te kijken. Zowel de voorzitter van het telbureau G4, zijn secretaris, alsmede bijzitters en getuigen, die allen wachtten om met de telverrichtingen te kunnen starten, waren rond dit stembureau aanwezig. Blijkens de verklaringen liep bovendien nu en dan iemand binnen in het stembureau. Ook de verantwoordelijke ambtenaar voor de gemeente- en provincieraadsverkiezingen verklaart dat zij bij controle van het stembureau nr. 4 gedurende de afsluitende verrichtingen geen abnormale handelingen zag. Er valt niet in te zien hoe men in dergelijke omstandigheden in staat zou zijn om uitgebrachte stemmen open te vouwen en de strekking van de erin uitgebrachte stem te bepalen, teneinde deze vervolgens ofwel ongeldig te maken, dan wel deze stem alsnog uit te brengen (in geval van een aangetroffen blanco stem).”

10. Daargelaten de vraag of het nieuw geformuleerde bezwaar tijdig bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen is aangebracht en dan ook wel ontvankelijk in huidig geding kan worden hernomen, wordt in elk geval door de Raad van State vastgesteld dat verzoekers er niet in slagen de argumentatie ter verwerping ervan, in de bestreden beslissing, te weerleggen.

Het is een feit dat het initiële bezwaar werd opgebouwd rond indicaties voor intentioneel geknoei: de bijzitters moesten zagezegd het stembureau verlaten vooraleer de niet-gebruikte stembiljetten waren verzegeld, voordien genoteerde telresultaten werden beweerdelijk overschreven of aangepast. En het is intussen niet meer betwist, of te betwisten dat de bijzitters niet gedwongen zijn geworden om te vertrekken, dat het proces-verbaal van het stembureau ingevuld is zonder enige doorhaling of overschrijving, dat de ongebruikte stembiljetten geteld zijn door de bijzitters en dat het in het proces-verbaal ingeschreven resultaat van die telling na een ambtshalve hertelling door de Raad voor Verkiezingsbetwistingen juist bevonden is.

Tevens lijdt het ook voor de Raad van State geen twijfel dat de bijzitters niet vóór 13.30 uur vertrokken zijn. Dat wordt voldoende gestaafd door verreweg de meeste getuigenverklaringen.

Dat er tussen dit vertrek en het tijdstip van de afgifte van de stembussen, om 14u15, in het telbureau dat slechts een paar minuten verwijderd is van het stembureau, onrechtmatige manipulaties van de uitgebrachte stemmen zouden hebben plaatsgegrepen, mag ten slotte uitgesloten worden geacht gelet op de hiervoor vermelde verklaringen van de leden van telbureau G4 en van de verantwoordelijke ambtenaar voor de gemeente- en provincieraadsverkiezingen. Zoals de Raad voor Verkiezingsbetwistingen, ziet de Raad van State niet in hoe – in de in die verklaringen beschreven omstandigheden – de manipulaties kunnen gebeurd zijn waarvoor verzoekers zeggen te vrezen, zonder dat ze opgemerkt werden en argwaan wekten.

11. De in het verzoekschrift aangevoerde onregelmatigheden overtuigen niet.

BESLISSING

De Raad van State verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 14 februari 2013, door de Raad van State, XIIe kamer, samengesteld uit:

Dierk Verbiest,	kamervoorzitter,
Johan Lust,	staatsraad,
Geert van Haegendoren,	staatsraad,
bijgestaan door	
Frank Bontinck,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Frank Bontinck

Dierk Verbiest